

Жыллё

СЁЛЕТА ПАБУДУЮЦЬ ДА ЧАТЫРОХ МІЛЬЁНАЎ КВАДРАТНЫХ МЕТРАЎ ЖЫЛЛЯ

З іх каля 20 дзевяціпавярховых дамоў — з электраацяпленнем

Ужо некалькі гадоў запар у планах па будаўніцтве жылля фігуруе адна лічба — 4 мільёны «квадратаў», але ёсць і змены. Гэта павелічэнне яго агульнай плошчы, якое ўзводзіцца для шматдзетных сем'яў, актывізацыя работ у гарадах-спадарожніках і будаўніцтва дамоў з электрычным ацяпленнем і падагрэвам вады.

Днямі ўрад зацвердзіў аб'ёмы будаўніцтва жылля ў нашай краіне ў 2020—

2021 гадах. Усяго сёлета для тых, хто будуюцца з дзяржпадтрымкай, прадугледжана будаўніцтва 984,13 тысячы квадратных метраў жылля. Агульны план на 2020 год для Мінскай вобласці — 1,12 мільёна «квадратаў», Брэсцкай — 650 тысяч, Мінска — 630 тысяч, Гомельскай вобласці — 485 тысяч, Гродзенскай вобласці — 415 тысяч, Магілёўскай — 365 тысяч, Віцебскай — 335 тысяч квадратных метраў.

Відавочна, галоўнай навіной сёлета стануць упершыню прарысаваныя планы па ўводзе дамоў

з электрычным ацяпленнем і падагрэвам вады. Такага жылля павінны пабудаваць 135 тысяч квадратных метраў. Таму ў кожнай вобласці і Мінску трэба забяспечыць будаўніцтва шматкватэрных дамоў, дзе электраэнергія выкарыстоўваецца для мэта ацяплення, гарачага водазабеспячэння і прыгатавання ежы. Калі выказаць здагадку, што «электрадамы» будуць выкананы ў стандартным дзевяціпавярховым варыянце, то ўзвесці трэба каля 20 такіх аб'ектаў.

Арэнднага жылля ў краіне пабудуюць 135 тысяч

«квадратаў», пры гэтым больш за ўсё ў Мінскай вобласці — 30,5 тысячы метраў — і Мінску — 22,3 тысячы.

У гарадах-спадарожніках плануецца ўзвесці жыллё амаль для тысячы чалавек. Недзе палова з іх атрымае кватэры ў Смалевічах. Па 100 чалавек палепшаць жыллёвыя ўмовы ў Жабінцы і Фаніпалі, крыху менш за сотню — у Лагойску, 80 — у Дзяржынску, 60 — у Скідзэлі, 58 — у Рудзенску і 10 — у Заслаўі.

Сяргей КУРКАЧ.

Спажывец

«СМАК» ВЯСНЫ

Ці карысныя зімовыя памідоры і агуркі?

Нядаўна знаёмая, якая пераехала жыць у вёску, выставіла фота ў «Інстаграме»: як у яе ў садзе прараслі цюльпаны. Я разглядала фатаграфію і думала, што зіма выйшла сёлета нейкая нягеглая, і каб не выразаныя з паперы сняжынкі на акне, то можна было б яе і не заўважыць... І так адразу захацелася свежай зеляніны, хрусткіх агуроў, мясістых духмяных памідораў... Я кінулася на рынак, але мой запал тут жа згас.

Не, вядома, там былі духмяныя азербайджанскія памідоры па 35 рублёў і пухырыстыя маленькія агурочки з поўдня Расіі па 16 рублёў, але змесціва майго кашалька паказвала на тое, што не пакаштаваць мне гэтай апетытнай агародніны. І я накіравалася далей — у пошуку памідораў і агуроў больш танных. Хадзіла, разглядаючы агародніну і садавіну, паміж гандлёвымі радамі, нібыта падарожнічала па зямным шары: Іспанія, Турцыя, Нідэрланды... Пакуль не «вярнулася» на беларускія прасторы, дзе нашы памідоры можна было набыць за 3,5 рубля, а агуркі прыкладна за 5 рублёў. Але яны выглядалі не так апетытна, як іх паўднёвыя браты...

— Канешне, нашы памідоры і агуркі не такія па колеры і водары, як вырашчаныя пад паўднёвым сонцам, але не хвалюйцеся — па складзе бялкоў, вугляводаў і мікраэлементаў яны не саступаюць летняй агародніне, — тлумачыць спецыяліст па рабоце з кліентамі фермерскай гаспадаркі «АграЛайнПлюс» Аляксандра НАВАДВОРСКАЯ. — Летам нашы памідоры і агуркі такія ж яркія, салодкія, духмяныя і насычаныя, як агародніна з поўдня. А вось зімой на нашы таматы падае попыт, таму фермеры вырошчваюць іх у невялікіх аб'ёмах.

Міф пра тое, што зімовая агародніна не такая карысная, як летняя, развешалі ў Навукова-практычным цэнтры па харчаванні Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

— Агуркі і памідоры ўвесь год вырошчваюць у аднолькавых цяплічных умовах, як правіла, на спецыяльных субстратах, з выкарыстаннем пажыўных паліваў сумесяў, таму па карыснасці такая агародніна не адрозніваецца, — запэўнівае начальнік рэспубліканскага кантрольна-вы-

прабавальнага комплексу па якасці і бяспецы прадуктаў харчавання РУП «Навукова-практычны цэнтр Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па харчаванні», кандыдат сельскагаспадарчых навук Ірына ПАЧЫЦКАЯ. — Пры гэтым, як правіла, для падаўжэння тэрмінаў захоўвання агародніны яе здымаюць да поўнага высыпання, таму яна не паспявае назапасіць у сабе ўласцівы ёй водар і смак.

Як сцвярджае спецыяліст, зімовая агародніна, прывезеная з Іспаніі, Тур-

бы, тэмпература і вільготнасць глебы і паветра, інтэнсіўнасць і працягласць асвятлення, тэхналогія вырошчвання. Шкоднасць нітратаў заключаецца ў тым, што пры пэўных умовах у арганізме чалавека яны могуць пераходзіць у нітрыты, якія ўступаюць у хімічную рэакцыю з гемаглабінам крыві, утвараючы атрутныя злучэнні.

Увогуле на кожны від агародніны і садавіны існуюць нарматыўныя дакументы, якія рэгламентуюць патрабаванні да арганалептычных паказчыкаў (знешні выгляд, смак, водар, кансістэнцыя і іншыя), фізіка-хімічных паказчыкаў (памер, наяўнасць прымесяў) і абавязкова да паказчыкаў бяспекі (утрыманне таксічных элементаў, радыенуклідаў, пестыцыдаў, нітратаў). Каб не набыць небяспечную агародніну на рынку, лепей папрасіць у прадаўца заключэнне аб санітарна-ветэрынарным кантролі.

Увогуле, паводле рэкамендацый Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, штодня трэба з'ядаць 0,5 кілаграма агародніны і садавіны. Яны могуць быць свежымі ці замарожанымі, прыгатаванымі рознымі спосабамі. Напрыклад, тамат багаты разнастайнымі вітамінамі, а таксама мінераламі, фруктозай і клятчаткай, у яго склад уваходзяць ёд, магній, жалеза і цынк, карысць якіх для арганізма даказана даўно. Ужыванне памідораў у ежу станоўча адбіваецца на стане арганізма чалавека, у прыватнасці, дыеталагі рэкамендуюць есці іх людзям з лішняй вагой, бо ў ста грамах гэтай агародніны змяшчаецца ўсяго 19 кілакалорый. Антыаксідант, які ўтрымліваецца ў сваім саставе памідоры, абараняе арганізм ад анкалагічных захворванняў.

У саставе ж агуроў — у асноўным вада. Аднак акрамя яе ў «пухырыстых» ёсць вітаміны і мінералы — А, В, С, РР, Е, К, кальцый, фосфар, магній, жалеза, натрый, хром, хлор, цырконій, марганец, нікель, крэмній, калій. У 100 грамах агурка змяшчаецца ўсяго 15 кілакалорый, а дыеталагі адзначаюць, што яны спрыяюць лепшаму засваенню бялка.

...Дома я нарэзала свежую зімовую агародніну, набытую на рынку, у надзеі адчуць вясенне-летні водар. Але, на жаль, не атрымалася. Усё ж карысць карысцю, але смакавыя якасці ніхто не адмяняў. Эх, хутчэй бы лета!..

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

Неасабісты суб'ектыў

Час зачыненых дзвярэй

Нетыповы роздум пасля гучных судовых спраў

ПАСЛЯ таго як быў вынесены прысуд забойцам на-стаўніцы з Чэрыкава, мы з калегамі доўга абмяркоўвалі гэту тэму. Прыгадалі яшчэ адзін таксама сёлетні суд па не менш рэзананснай справе — забойцы з Юравіч атрымалі вялікія тэрміны зняволення. Я сама пасля дзівілася, як мы выйшлі ў сваёй размове на нетыповы ракурс. Бо гаварылі не пра смяротнае пакаранне, не пра тое, што рухала маладымі злачынцамі ў іх страшнай справе, — пра гэта ў каментарыях у сеціве не разважаў, здаецца, толькі лянiвы, і ўсе такія філантропы, такія філосафы. Мы ж зачалі тэму больш прыземленую: чаму падобныя страшныя злачынствы, дзякаваць богу, рэдкія, адбываюцца ў большасці сваёй у сельскай мясцовасці або ў прыватным сектары?

Сапраўды, яднае дзве вышэйназваныя крымінальныя гісторыі не толькі гібель людзей, не толькі малады ўзрост злачынцаў, але і гэта сухая пратакольная фраза: «Падсудныя праніклі ў дом пацярпелых...» Вы часта сустракалі падобную фармулёўку ў зводках, якія датычацца гарадскіх кватэр у шматпавярховых дамах? Хіба што з працягам кшталту «шляхам узлому», праўда? У дом, які стаіць асобна, трапіць ліхім людзям нашмат лягчэй. А яшчэ, каб схаваць сляды злачынства, яго і падпаліць — як зрабілі недаваркі ў Чэрыкаве, як часта пачалі рабіць нават дробныя зладзеі, якія нікога не чапаюць, проста выносяць маёмасць ці грошы. І зноў — гэта толькі пра вёску ці пра прыватны сектар.

Мне здаецца, справа не толькі ў тым, што будынак, які стаіць асобна, ад пачатку больш уразлівы для зламыснікаў. Тут больш пра тое, як мы самі адносімся да абароны насці гэтага асобнага жылля. Дакладней — нават да самой неабходнасці той абароны насці. Бо яна — абсалютна новае паняцце ў жыцці традыцыйнага беларускага грамадства. Ну не было ў нас такой традыцыі — замыкаць на некалькі замкоў дзверы вясковай хаты і абносіць двор трывалым высокім плотам. Хаты нашы бацкы і іх бацкы замыкалі рэдка — толькі з'езджаючы кудысьці на доўга, за якой патрэбай у райцэнтры ці на далёкі сенакос. Калі ж выходзілі кудысьці паблізу — які замкок? Клямка, злёгка накінутая на прабой, прыхілены да дзвярэй кіёк — проста як знак таму, хто ідзе ў хату, што гаспадароў няма дома. (І як знак непарушнай упэўненасці, што той, хто ідзе, проста развернецца і пойдзе назад.) А нашы традыцыйныя платы? Невысокія негустыя штыкеціны хіба што абаранялі ад скаціны, якую гналі па вуліцы, а пералезці праз такі плот пры жаданні можа нават дзіця. Брамкі калі і зачыняюцца, дык на не вельмі трывалую засаўку або на звычайны кручок. А як нашы хаты замыкаюцца нанач? У сваю, напрыклад, я, вяртаючыся з начных пагулянак, трапляла з дапамогай... сярпа, прасоўваючы яго ў шчыліну паміж дзвярыма і вушаком і падымаючы ім крук — з выгляду трывалы, але ў якасці запора вельмі ненадзейны.

Чаму яно так у нас спрадвечу складалася? Можа, таму, што, як казалі мая бабка, не было чаго красці? Можа, людзі былі больш сумленныя і не думалі пра тое, што можна зайсці без дазволу, узяць чужое, нашкодзіць гаспадару? Нездарма ж Караткевіч пісаў пра нас «Край адкрытых душ і дзвярэй», маючы на ўвазе, што другое вынікае з першага.

ПРАЎДА, Караткевіч пісаў тое трыццаць восьм гадоў таму. Шмат што змянілася з таго часу — новы лад, новая краіна, новыя рэаліі, у тым ліку і ў невялікіх паселішчах. Гадоў дваццаць назад, калі наша суседка, пераехаўшы з горада ў вёску, пачала «маштабную рэканструкцыю» і без таго дагледжанай сядзібы, усе глядзелі на яе як на дзівачку: навошта мяняць вокны, агароджваць шчыльным плотам участак, рабіць жалезную брамку з запорам, які адмыкаецца толькі з двара? Цяпер разумееш, як правільна яна зрабіла. І ўсё больш па вёсцы высокіх металічных платоў, дыхтоўных вокнаў (на некаторых нават краты фігурныя), і мы замест драўлянага плота нацягнулі сетку, а на новых брамках прадугледжаныя нават вушкі для навяснога замка (праўда, вешаем яго толькі з адной прычыны — каб дзеці з двара на праезную частку не выбягалі).

Карацей, вучымся жыць па-новаму, баронячы сябе і сваю маёмасць. Вучымся пакрысе, неахвотна — не дае хутчэй рабіць гэта генная памяць не аднаго вясковага пакалення. Пэўна, з-за яе, з-за гэтай памяці, забываемся зачыняцца на замкок, без сумненняў адчыняем дзверы знаёмай, які ў іх пастукае, не асабліва задумваючыся, што ў яго ў думках. За гэта, здараецца, вельмі дорага расплачваемся — нажытым дабром, а здараецца, і жыццём. Бо сёння ўсюды, нават у нашым «краі адкрытых душ і дзвярэй», настаў час дзвярэй зачыненых. І да гэтага трэба прывыкаць, і з гэтым трэба жыць.

ЗРЭШТЫ, з дзвярыма неяк разбярэмся. Галоўнае, каб з душамі нічога не змянілася.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

